

SEVİNÇ ÖZARSLAN

“Topkapı Sarayı’nın restorasyonuna cebimden para eklerdim”

Ekrem Hakkı Ayverdi, ölümünün 30. yılında bir sergiyle anılıyor. Mimarlık, koleksiyonerlik ve restoratörlük olmak üzere Ayverdi’nin üç yönünü ele alan sergide, onun restorasyon projelerinden, koleksiyonundaki eşsiz hat sanatı örneklerine kadar pek çok eser yer alıyor.

Beyoğlu Tepebaşı’ndaki Suna ve İnan Kıraç Vakfı İstanbul Araştırmaları Enstitüsü’nde (İAE) geçen hafta açılan sergi, kültürümüzü merak eden herkesi ilgilendiriyor ama Fatihlileri daha yakından ilgilendiriyor. Dikkatli semt sakinleri, Fatih’in ana caddesinde ya da Koyunbaba Parkı’nda Ayverdi soyadına mutlaka rast gelmiştir. Peki Fevzipaşa Caddesi’ndeki müze ev hiç dikkatinizi çekti mi? Kapısındaki tabelada “Bu evde mütefekkir-yazar Samiha Ayverdi ve ailesi yaşadı.” yazan o evin mimari ve içindeki sanat eserlerinin, kıymetli eşyaların sahibi, abisi yazar Ekrem Hakkı Ayverdi idi. Her gün önünden geçtiğiniz evdeki nadide eserleri orada görmek mümkün değil ama 28 Mart 2015’e kadar İAE’de ziyaret edebilirsiniz.

Ekrem Hakkı Ayverdi’nin, ülkemizin kültür adamlarından biri olduğunu söyleyebiliriz fakat o kadar çok kaleme sahip ki! Osmanlı mimarisinin ustası, sekiz ciltlik mimarlık tarihi kitabı dillere destan, restoratör ve tabii ki koleksiyoner. Sergide bu üç yönü de ele alınıyor. Topkapı Sarayı başta olmak üzere, İstanbul, Edirne ve Bursa’da 1940’lı-50’li yıllarda yaptığı restorasyonlar sayesinde pek çok eser ayakta kalmış. Serginin bizce en dikkat çeken belgeleri de bu döneme ait. Topkapı Sarayı’nın restorasyon öncesindeki perişan halini gösteren fotoğraflar ile yine sarayın restorasyonu için 1942’de devlet tarafından kendisine ödenen 52 bin Türk Lirası’nı belgeleyen matbu (üstte küçük kare) dikkat çekiyor. Osmanlı’nın son zamanlarda sarayı ne kadar ihmal ettiğini bu belgelerden anlamak mümkün. Hırka-ı Saadet Dairesi, Arz Odası ve Hazine dışındaki tüm bölümler hazin vaziyette. “Ekrem Hakkı Ayverdi, Mimarlık Tarihçisi, Restoratör, Koleksiyoner” adlı serginin küratörü, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Bilim Kurulu Başkanı ve aynı zamanda Ayverdi ailesi ile çocukluğundan beri tanışan Prof. Dr. Baha Tanman, kendisinden duyduğu bilgiyi şöyle aktarıyor: “Restoratör olarak işinizi yaparsınız, o kolay. Ama ben kendisinden dinledim, ‘Ödenek yetmeyince cebimden para eklediğim olurdu.’ derdi. İşe sırf tüccar mantığıyla bakmamış,

sevgiyle bağlanmış.”

Sergideki koleksiyonun ağırlık merkezini hat, tezhip, cilt gibi Osmanlı kitap sanatları oluşturuyor. Bunların yanı sıra Selçuklu ve Osmanlı çinileri ile Batı tarzında resim yapan Şeker Ahmet Paşa, Hoca Ali Rıza gibi ressamların eserleri yer alıyor. Tanman'ın anlattığına göre 1940'lı yıllarda bizim o zamanki elitlerimiz Avrupa imalatı biblo biriktirirken Ekrem Hakkı Bey ve birkaç kişi bu eserleri toplamaya gayret etmişler. Tek kaygıları var; eserler yaban ellere düşmesin.

Ekrem Hakkı Ayverdi'nin kendi yaptığı Fatih'teki evi, 1939.

Sergideki koleksiyon, müze evden süzülen sadece bir damla. Ayverdi'nin öğrencilik zamanında yaptığı cami çizimleri, Karahisari'nin hatları, Mimar Sinan'ın biyografisini ve eserlerinin dökümünü yazdırdığı ünlü eseri Tezküretü'l-Enbiye'nin bir nüshası, III. Sultan Selim'in Tur-i Sina Manastırı'nın vergiden muaf ve Osmanlı'nın himayesinde olduğunu gösteren tek vesika ve daha pek çok eser ilginizi bekliyor. Temennimiz, Ayverdi'nin Kubbealtı Vakfı'na bağışladığı koleksiyonunun tamamını ileride Pera gibi 'toplumsal hafızaya girmiş' müzelerden birinde izlemek...

2014-11-11